

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Філософський факультет

Кафедра загальної та клінічної психології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Психологічна реабілітація осіб з психічними та соматичними розладами

Освітня програма “Клінічна та реабілітаційна психологія”

Спеціальність 053 “Психологія”

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № від « 1 » 28.08.20 р.

м. Івано-Франківськ - 2020

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
 2. Анотація до курсу
 3. Мета та цілі курсу
 4. Результати навчання (компетентності)
 5. Організація навчання курсу
 6. Система оцінювання курсу
 7. Політика курсу
 8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Психологічна реабілітація осіб з психічними та соматичними розладами
Викладач	Кандидат психологічних наук, доцент Матейко Наталія Михайлівна
Контактний телефон викладача	0991390034
Е-mail викладача	mnm2807@ukr.net
Формат дисципліни	вибіркова
Обсяг дисципліни	3 кредити ЕКТС
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/index.php?mod=course&action=ReviewOneCourse&id_cat=118&id_cou=1210
Консультації	кожний 3-й четвер місяця
2. Анотація до курсу	
Навчальна дисципліна «Психологічна реабілітація осіб з психічними та соматичними розладами» присвячена вивченню механізмів загальних психологічних аспектів реабілітації людей з психічними та соматичними порушеннями, основних завдань психологічної реабілітації в роботі з даною категорією осіб, проблеми сімейної взаємодії, а також деякі методи корекції в системі їх психологічної реабілітації.	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Метою курсу є формування у студентів уявлення про захворювань та на особливості протікання, основні чинники та напрямки психологічної реабілітації особам з психічними та соматичними розладами та їх близькими.</p> <p>Цілі курсу: ознайомлення студентів з особливостями ресоціалізації та реадaptaції хворих на психічні розлади, формування навичок роботи та психологічної реабілітації при невротичних розладах та афективних розладах, оволодіння техніками психотерапевтичного впливу при психічних та соматичних розладах.</p>	
4. Результати навчання (компетентності)	
<p>Загальні компетентності: здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми; цінувати та поважати різноманітність та мультикультурність; здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів); здатність діяти соціально відповідально та свідомо; здатність розробляти та управляти проектами; здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.</p> <p>Фахові компетентності: обирати і застосовувати валідні та надійні методи наукового дослідження та/або доказові методики і техніки практичної діяльності; здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну, профілактично-просвітницьку) з використанням науково верифікованих методів та технік; приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності; оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію; дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями; здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях; здатність створювати, організовувати та реалізовувати різноманітні способи психологічного супроводу на етапах профілактики, лікування, та реабілітації.</p>	

Програмні результати навчання: здійснювати пошук, опрацювання та аналіз важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій; робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій; розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), проводити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість; вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності; використовувати модифікації існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності психолога у медичних, санітарно-курортних та реабілітаційних закладах.

5. Організація навчання курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
<p>Тема 1. Вступ до предмету</p> <p>1. Особливості ре соціалізації та реадaptaції осіб, хворих на психічні розлади.</p> <p>2. Стигматизація та дестигматизація в психіатрії.</p> <p>3. Психосоціальна реабілітація пацієнтів з важкими психічними розладами.</p>	Лекція, семінарське заняття	<p>1. Ревука Т., Е. Крайніков. Особливості ре соціалізації та реадaptaції осіб, хворих на психічні розлади// Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка Психологія. Педагогіка. Соціальна робота. 1(7).2013. с. 51-54</p> <p>2. Поляков В. Ф. Место психологической коррекции в процессе реабилитации больных шизофренией / В. Ф. Поляков, Л. П. Хломов, Ю. А. Слоневский // Журн. невропатол. и психиатр. М., 1987.</p> <p>3. Франкова И.А. Психосоциальная реабилитация пациентов с тяжелыми психическими расстройствами. Способы борьбы со стигматизацией// По материалам 24-го конгресса Европейской психиатрической ассоциации (12-15 марта 2016 г., Мадрид, Испания. С.15-21</p> <p>4. Абрамов В. А. Стигматизация и дестигматизация в психиатрии // Журнал психиатрии и медицинской психологии. №1 (7), 2000 С. 3-14</p>	- законспектувати розділ III навчального посібника Бочелюк В. Й., Турубарова А. В. Психологія людини з обмеженими можливостями. К. 2011. с.108-141 «Основи психологічної реабілітації осіб з різними психофізичними порушеннями» http://portal.iapm.edu.ua/portal/media/books/36763d1e5f2745489eddf3508fe1ad94.pdf	5 б. - (вибірково, під час опитування на семінарі);	1-й тиждень

		5. Бочелюк В. Й., Турубарова А. В. Психологія людини з обмеженими можливостями. К. 2011.			
<p>Тема 2. Психологічна реабілітація осіб з невротичними розладами</p> <p>1. Методи психологічної реабілітації при невротичних розладах.</p> <p>2. Психотерапія при істеричному розладі особистості.</p> <p>3. Психотерапія при тривожних розладах, ГТР, панічних нападах.</p>	Лекція, семінарське заняття	<p>1. http://www.lnu.edu.ua/ Проблема психоневрологічних захворювань і стресових станів у дітей. Вплив навчального процесу на здоров'я учнів</p> <p>2. Дитяча психіатрія: підручник/Г.М. Кожина, В.Д Мішієв. К., «Медицина», 2014. с.149-151</p> <p>3. Исаев Д. Н. Эмоциональный стресс. Психосоматические и соматопсихические расстройства у детей / Д. Н. Исаев. СПб.: Речь, 2005. 400 с.</p> <p>4. Батаршев А.В. Диагностика пограничных психических расстройств личности. М., 2004.</p> <p>5. http://www. myword.ru / Фенихель О. Психоаналитическая теория неврозов/ Пер.с англ.. А.Б.Хавина. М., 2004. 848с.</p> <p>6. Орос М.М., Сабовчик А.Я. Панічний розлад: сучасні погляди на лікування. https://www.umj.com.ua/article/140630/panic-hnij-rozlad-suchasni-poglyadi-na-likuvannya</p> <p>4. Генералізований тривожний розлад. Крейг Д. Маркер, Елісон Ейлворд/https://www.goodreads.com/book/show/40189681</p>	- опрацювати та провести в студентській групі тест фрустраційних реакцій С.Розенцвейга.	5 б. - (вибірково, під час опитування на семінарі);	2 тижень навчання
				106	5 тижень навчання
<p>Тема 3. Кризові стани і психологічна допомога при них. Афективні розлади</p>	Лекція, семінарське заняття	1. Бочелюк В.Й. Психологія людини з обмеженими можливостями: навч. Посіб. К.: Центр учбової літератури, 2011. 246 с.	Розробити рекомендації до програми психологічної	5 б. - (вибірково, під час	3 тижень навчання

<p>1. Суїцидальність. Психотерапевтичний супровід суїцидентів. 2. Депресивні синдроми. Діагностика депресивних реакцій особистості. 3. Афективні розлади. Психологічна реабілітація.</p>		<p>2. Джудіт Герман. Психологічна травма та шлях до видужання: наслідки насильства – від знущань в сім'ї до політичного терору. Львів, 2015. 416 с. 3. Козлов В.В. Социальная и психологическая работа с кризисной личностью. Методическое пособие. Москва, 2001. 228 с..</p>	<p>реабілітації при тривожних розладах.</p>	<p>опитування на семінарі);</p>	
<p>Тема 4. Психологічна допомога та реабілітація при розумовій відсталості 1. Клінічний опис. Ступені порушення. 2. Емоційні, поведінкові та інші порушення. 3. Психокорекційні технології для дітей з психічним недорозвитком. 3. Навчання батьків. Пренатальний скринінг. 4. Психосоціальна терапія.</p>	<p>Лекція, семінарське заняття</p>	<p>1. Мэш Э., Вольф Д. Детская патопсихология. Нарушения психики ребенка СПб.: 2003. 384 с. 2. Мамайчук И. И. Психокоррекционные технологии для детей с проблемами в развитии. СПб.: Речь, 2006.с. 35-53 3. Кабанов М. М. Реабилитация в контексте психиатрии // Медицинские исследования. 2001. Т. 1, вып. 1. С. 9–10.</p>	<p>Розробити фрагмент колекційного заняття для дітей із затримкою психічного розвитку</p>	<p>5 б. - (вибірково, під час опитування на семінарі);</p>	<p>6 тиждень навчання</p>
<p>Тема 5. Реабілітаційна психологічна допомога при психічних розладах. 1.. Методи реабілітаційної роботи з людьми похилого віку психічними порушеннями.</p>	<p>Лекції, семінарське заняття</p>	<p>1. Менделевич В.Д. Клиническая и медицинская психология. Практическое руководство. -М.: "МЕДпресс", 1998. -592 с. 2. Лакосина Н. Д. Ушаков Г. К. Медицинская психология. 2-е и перераб. и доп. М.: Медицина, 1984, 272 с. 3. Кузнецов В.М., Чернявський В.М. Психіатрія. – К.: «Здоров'я», 1993.</p>	<p>Розробити пам'ятку про збереження психічного здоров'я для хворих з - гіпертонічною хворобою - ішемічною хворобою серця</p>	<p>5б</p>	<p>7 тиждень навчання</p>

<p>2. Психотерапія метаболічних, ендокринних і післяопераційних психічних розладів..</p> <p>3. Психічні розлади при епілепсії.</p>		<p>Вітенко І.С., Спірна І.Д. Психіатричні та психічні аспекти судово-медичної експертизи. – Дніпропетровськ: АРТ-ПРЕС, 2002.</p> <p>4. Критерії діагностики та принципи лікування розладів психіки і поведінки у дорослих. Клінічний посібник /За ред. проф. П.В.Волошина та ін. – Харків: Арсин, 2000. – 303 с</p>	<ul style="list-style-type: none"> - бронхіальною астмою - виразковою хворобою шлунка 		
<p>Тема 6. Психологічна реабілітація при сексуальних проблемах і розладах</p> <p>1. Сексуальні функціональні розлади.</p> <p>2. Відмінність у сексуальних розладах чоловіків і жінок.</p> <p>4. Психози при вагітності і у післяпологовий період.</p> <p>3. Терапія сексуальних розладів.</p>	<p>Лекція, семінарське заняття</p>	<p>1. Долішня Н.І. Післяпологова депресія: особливості лікування і перебігу https://neuronews.com.ua/ua/archive/2010/8%2827%29/article-409/pislyapologova-depresiya-osoblivosti-perebigu-i-likuvannya#gsc.tab=0</p> <p>2. Ушклова Е. Ушкалова А. Тривожні розлади і вагітність Лікар.2013. №4 с.9-12</p> <p>3. Діденко С.В., Козлова О.С. Психологія сексуальності. К., 2009.</p> <p>4. Келли Гери Ф. Основы современной сексологии. – Санкт-Петербург, 2000.</p> <p>5.Мастерс У., Джонсон В., Колодни Р. Основы сексологии. М., 1998.</p> <p>6. Общая сексopatология. Руководство для врачей / Под ред. Г.С. Васильченко. М.: Медицина, 2005. 512 с.</p> <p>7. Фрейд З. Три очерка по теории сексуальности // Психология бессознательного: Сб.произведений / Сост. М.Г. Ярошевский. М.: Просвещение, 1989. 448 с.</p>	<p>Підготувати реферати на тему:</p> <p>1.Психологічна допомога при сексуальних розладах.</p> <p>2. Сексуальні розлади у психічно хворих.</p> <p>3. Психотерапія статевих розладів у чоловіків.</p>	<p>106</p>	<p>8 тижень</p>

<p>Тема 7. Реабілітаційна психологічна допомога при психосоматичних захворюваннях</p> <p>1 Характеристика психологічних факторів, виникнення психосоматичних Захворювань.</p> <p>2. Психотерапія розладів серцево-судинної та ендокринної системи.</p> <p>3. розладів органів дихання та травлення.</p> <p>4. Аутогенне тренування, тілесно-орієнтована терапія.</p> <p>5. Психодинамічний напрям психотерапії при психосоматичних захворюваннях.</p>	<p>Семінарське заняття</p>	<p>1. Мюллер М. Якщо ви пережили психотравмуючу подію. Л., видавництво УКУ, 2014. 12 с.</p> <p>3. О.Романчук. Психотравма та спричинені нею розлади/ www.neuro.health-ua.com</p> <p>4. Класифікація психологічних захистів// http://medpsy.ru/meds/meds375.php</p> <p>5. Матреницкий В.Л. Канцерогенный ум. Психосоматические механизмы рака. Руководство по психоонкологии. К., КИМ, 2017. с.211-279</p>	<p>Розробити орієнтовну схему первинної бесіди з хворою людиною (або з її близькими).</p>	<p>10 б</p>	<p>9 тиждень</p>
<p>Тема 8. Використання психосинтезу для відновлення психологічного статусу індивіда.</p> <p>1. Техніки візуалізації при соматичних розладах.</p> <p>2. Робота із субособистостями.</p>	<p>семінарське заняття</p>	<p>1. Ассаджолі Р. Психосинтез: теорія і практика. Від духовного кризису до вищого «Я». Спб. 1995</p> <p>2.</p>	<p>Написати есе на тему «Мої субособистості»</p>	<p>10 б</p>	<p>10 тиждень</p>

<p>Тема 9. Групові методи роботи при соматичних розладах.</p> <p>1. Аналітична групова психотерапія: історія підходу і найважливіші моделі. 2. Покази та проти покази до групової психотерапії. 3.Проведення психоаналітичної групи</p>	<p>Семінарське заняття</p>	<p>1. Груповий аналіз: навчальний посібник за редакцією О. Фільца, Р. Гаубля, Ф. Лямонт, Львів: ВНТЛ Класика, 2004. 19 с.190</p> <p>2. Кечур Р., Деякі спільні терапевтичні фактори як ілюстрація психотерапевтичної дії.: науково-практичний журнал „Форум психіатрії та психотерапії”, „Простір-М”, Львів 2001, том 3, с. 44-45.</p> <p>3. Рудестам Кьелл, Групповая психотерапия. Психокоррекционные группы: теория и практика: Пер. с англ./общ. ред. и вступ. ст. Л.А. Петровской.- М.: Прогресс, 1990.- 368 с.</p> <p>4. Фільц О. Місце психотерапії між психіатрією та психологією.: Психотерапія – нова наука про людину/ За ред. Альфреда Прица, Springer-Wien-New York, Львів ”, 1998, с.275 – 289.</p>	<p>Презентація тренінгового заняття.</p>	<p>10 б</p>	
6. Система оцінювання курсу					
<p>Загальна система оцінювання курсу</p>	<p>Усні та письмові відповіді – 20 балів Самостійна робота – 20 балів Індивідуальна робота – 10 балів Залік – 50 балів Із максимальних 100 балів загального оцінювання предмету, які може набрати студент у ході засвоєння дисципліни максимум 50 балів</p> <ul style="list-style-type: none"> - опитування на семінарських заняттях (максимум 5 б); - підготовка і презентація реферату (максимум 10б); - індивідуальна робота (максимум 10 б); - конспект першоджерел з презентацією (максимум 10 б); <p>інші 50 балів – це залікова творча робота Підсумковий контроль – залік (лютий, 2021р.)</p>				

	<p>Сумарна кількість – 100 балів.</p> <p>Критерії оцінювання знань студентів: В основу системи оцінювання знань студентів із навчальної дисципліни «Психологічна реабілітація осіб з психічними та соматичними розладами» закладені наступні критерії:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) повнота знань – вичерпна достатність у відтворенні інформації щодо змісту навчальної дисципліни; 2) адекватність знань – їх правильність, відповідність теоретико-методологічним основам предмета; 3) усвідомленість (осмисленість) знань – розуміння смислу інформації по навчальній дисципліні та вміння його вербалізувати; 4) вміння творчо мислити, давати своє бачення і розуміння поставлених завдань («побічний продукт» діяльності) <p>Виходячи з цього, оцінка «відмінно» ставиться за наявність у студента вичерпних і правильних знань щодо головних проблем навчальної дисципліни, розгляду яких були присвячені лекційні та семінарські заняття. При цьому знання повинні бути осмисленими, що проявляється у повноті та адекватності їх пояснення. Вміння підходити до рішення завдання не тільки у форматі репродукції, але й творчого мислення.</p> <p>Оцінка «добре» ставиться за наявність у студента знань щодо більшості тем, які передбачені навчальною програмою. При цьому знання характеризуються адекватністю, але є частково усвідомленими (студент за формою відповідає правильно, а пояснити смисл може не завжди).</p> <p>Оцінка «задовільно» ставиться за наявність у студента фрагментарних знань з дисципліни, які при цьому не завжди точно ним розуміються і не достатньо повно вербалізуються.</p> <p>Оцінка «незадовільно» ставиться за відсутність у студента знань щодо головних проблем навчальної дисципліни, або ж за наявність часткових знань, які він неправильно розуміє і неправильно трактує.</p>
Вимоги до письмової роботи	<p>Студентам необхідно вибрати із запропонованих вид роботи, з яким хоче кожен з них провести дослідження, яке потрібно описати(письмова робота) презентувати на парі.</p> <p>Власне виконання індивідуальної роботи покликане розвивати самостійність навчальної діяльності, мисленеві операції в опрацюванні навчального матеріалу (абстрагування, порівняння, конкретизація, узагальнення, схематизація, аналіз, синтез тощо), розвиває критичне мислення, а також творче мислення, що особливо виявляється у здатності репрезентувати опрацьований матеріал.</p>
Семінарські заняття	<ol style="list-style-type: none"> 1. Вступ до предмету 2. Психологічна реабілітація осіб з невротичними розладами 3. Кризові стани і психологічна допомога при них. Афективні розлади 4. Психологічна допомога та реабілітація при розумовій відсталості 5. Реабілітаційна психологічна допомога при психічних розладах.

	<p>6. Психологічна реабілітація при сексуальних проблемах і розладах</p> <p>7. Реабілітаційна психологічна допомога при психосоматичних захворюваннях</p> <p>8. Використання психосинтезу для відновлення психологічного статусу індивіда.</p> <p>9. Групові методи роботи при соматичних розладах.</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Умови допуску до підсумкового контролю (залік) передбачають виконання студентом навчальної програми курсу з обов'язковим виконанням її складових (відвідування занять та підготовка до різних форм їх проведення).</p> <p>Підсумковий контроль у формі заліку здійснюється на основі зарахування всіх виконаних студентами завдань (для цього отримані бали сумуються, а їх кількість не повинна бути меншою, ніж 50 балів).</p>
7. Політика курсу	
<p>Політика курсу «Психологічна реабілітація осіб з психічними та соматичними розладами» передбачає перездачу усіх невиконаних завдань в силу серйозних запізнь на заняття або пропущених пар без поважних причин. Студенти, які слухають дисципліну, зобов'язані відпрацювати заняття/ невиконаний обсяг робіт (написати реферат, представити протоколи методик). У випадку невиконання студентами вищезначених вимог, запозичених робіт, випадків плагіату, виявів академічної недобросовісності (списування) студент буде недопущений до здачі підсумкового контролю (у разі якщо він не відпрацює пропущені заняття і не виконає обов'язкову навчальну програму). Якщо студент не ліквідував заборгованість і не набрав мінімум 50 балів, він буде спрямований на повторне ходження курсу.</p>	
8. Рекомендована література	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Ревука Т., Крайніков Е. Особливості ре соціалізації та реадптації осіб, хворих на психічні розлади// Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка Психологія. Педагогіка. Соціальна робота. 1(7).2013. с. 51-54 2. Поляков В. Ф. Место психологической коррекции в процессе реабилитации больных шизофренией / В. Ф. Поляков, Л. П. Хломов, Ю. А. Слоневский // Журн. невропатол. и психиатр. М., 1987. 3. Франкова И.А. Психосоциальная реабилитация пациентов с тяжелыми психическими расстройствами. Способы борьбы со стигматизацией// По материалам 24-го конгресса Европейской психиатрической ассоциации (12-15 марта 2016 г., Мадрид, Испания. С.15-21 4. Абрамов В. А. Стигматизация и дестигматизация в психиатрии // Журнал психиатрии и медицинской психологии. №1 (7), 2000 С. 3-14 5. Бочелюк В. Й., Турубарова А. В. Психологія людини з обмеженими можливостями. К. 2011 6. Мэш Э., Вольф Д. Детская патопсихология. Нарушения психики ребенка СПб.: 2003. 384 с. 7. Мамайчук И. И. Психокоррекционные технологии для детей с проблемами в развитии. СПб.: Речь, 2006. с. 35-53 8. Кабанов М. М. Реабилитация в контексте психиатрии // Медицинские исследования. 2001. Т. 1, вып. 1. С. 9–10. 9. Груповий аналіз: навчальний посібник за редакцією О. Фільца, Р. Гаубля, Ф. Лямотт, Львів: ВНТЛ Класика, 2004. 19 с.190 10. Кечур Р., Деякі спільні терапевтичні фактори як ілюстрація психотерапевтичної дії.: науково-практичний журнал „Форум психіатрії і психотерапії”, „Простір-М”, Львів 2001, том 3, с. 44-45. 	

11. Рудестам Кьелл, Групповая психотерапия. Психокоррекционные группы: теория и практика: Пер. с англ./общ. ред. и вступ. ст. Л.А. Петровской.- М.: Прогресс, 1990.- 368 с.
12. Фільц О. Місце психотерапії між психіатрією та психологією.: Психотерапія – нова наука про людину/ За ред. Альфреда Пріца, Springer-Wien-New York, Львів ”, 1998, с.275 – 289.
13. Практикум по арт-терапии / Под ред. А. И. Копытина. СПб., «Питер», 2000
14. [http://www. myword.ru](http://www.myword.ru) / Фенихель О. Психоаналитическая теория неврозов/ Пер.с англ.. А.Б.Хавина. М., 2004. 848с.